

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України
Чорноморський державний університет імені Петра Могили
Університет митної справи та фінансів
Громадська організація «Асоціація науковців України», м. Київ
Громадська організація «Центр розвитку інноваційних технологій управління», м. Харків
Балтійська Міжнародна Академія (м. Рига, Латвія)
Поморська Академія (м. Слупськ, Польща)
Грузинський технічний університет (м. Тбілісі, Грузія)
Новий Болгарський Університет(м. Софія, Болгарія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції
**«Державне управління у сфері цивільного захисту:
наука, освіта, практика»**
(17-18 травня 2019 р.)

Харків- 2019

УДК 351.82
DOI: 10.5281/zenodo.2644943

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету цивільного захисту України (протокол № 8 від 25 квітня 2019 р.)

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії: Садковий В.П., д.держ.упр., проф.
Головний редактор: Домбровська С.М., д.держ.упр., проф.
Заступник головного редактора: Майстро С.В., д.держ.упр., проф.
Відповідальний секретар: Помаза-Пономаренко А.Л., к.держ.упр.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст і стилістику матеріалів, поданих у редакції авторів.

Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 17–18 травня 2019 р. / за заг. ред. В. П. Садкового. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2019. – 347 с.

- забезпечення безпеки промисловості;
- ліцензування діяльності об'єктів виробництва, що є небезпечними;
- страхування відповідальності за можливу шкоду в процесі експлуатації об'єкта виробництва, що є небезпечним;
- державна експертиза у сфері недопущення випадків виникнення надзвичайних ситуацій;
- здійснення нагляду та контролю з боку держави стосовно природної та техногенної безпеки;
- надання населенню інформації щодо потенційних загроз природного та техногенного характеру на території проживання;
- підготовка населення відносно захисту від можливих надзвичайних ситуацій [1; 2].

Висновки. У цілому, з урахуванням необхідності профілактики ризиків виникнення природних і техногенних надзвичайних ситуацій на державному рівні необхідно пропонувати відповідний комплекс заходів, що містить організаційні, організаційно-економічні, інженерно-технічні та спеціальні компоненти [2, с. 190–191].

Література:

1. Кринична І. Державне управління процесами запобігання та профілактики надзвичайних ситуацій: праксиологічний досвід [Електронний ресурс] / І. Кринична. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_01\(16\)/12.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_01(16)/12.pdf)
2. Проневич О. С. Державне управління у надзвичайних ситуаціях: концептуально-правовий базис та інституційна надбудова / О. С. Проневич // Форум права. – 2015. – № 5. – С. 186–193.

*Лобойченко В.М.,
Льїнський О.В.*

ЩОДО ПРОБЛЕМАТИКИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАДЗВИЧАЙНИМИ ЕКОЛОГІЧНИМИ СИТУАЦІЯМИ

Постановка проблеми. Антропогенне навантаження на навколишнє середовище є тим важливим фактором, який спричиняє підвищення ризику виникнення надзвичайних ситуацій та дестабілізацію навколишнього середовища. Адже йдеться не лише про життя і здоров'я окремої людини, але і про належний стан природних екосистем та безперервність сталого розвитку людства взагалі.

Своєчасне попередження та швидка ліквідація подібних надзвичайних ситуацій є важливим аспектом державної політики та публічного управління. Значну роль при цьому відіграють скоординовані дії організаційних структур на всіх рівнях законодавчої та виконавчої влади, відносини між якими складають структуру державного управління в зазначеній сфері. На сьогодні

недосконалість сучасної законодавчої бази України спричиняє неоднозначність функціонування, взаємодії та відповідальності окремих ланок при ліквідації надзвичайних екологічних ситуацій.

Виклад основного матеріалу. До складових елементів національної безпеки України відноситься низка чинників, які забезпечують захищеність її національних інтересів від потенційних та реальних загроз. Серед них можна відмітити функціонування в державі системи цивільного захисту, забезпечення екологічної безпеки територій, техногенної безпеки об'єктів тощо. Діяльність державної системи цивільного захисту регулюється певними нормативними документами щодо повноважень органів влади, громадян, захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагування на них.

Кожній державі властиві деякі особливості щодо підпорядкованості та устрою відповідних служб на різних управлінських рівнях. Так, для більшості країн Євросоюзу характерна ієрархічність та централізація управління в системі цивільного захисту [1]. У США координацією дій з ліквідації наслідків катастроф, які не вдається подолати місцевій владі, займається Федеральне Агентство Управління в Надзвичайних Ситуаціях. Тобто в різних країнах є різні підходи до вирішення питання запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій.

В Україні діяльність єдиної державної системи цивільного захисту регламентується Кодексом цивільного захисту України [2] та іншими законами, указами Президента України та постановами Кабінету Міністрів України. Згідно з Кодексом «цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період». Він також визначає види та рівні надзвичайних ситуацій. Більш детально класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій прописані в «Класифікаційних ознаках надзвичайних ситуацій» [3] та в «Класифікаторі надзвичайних ситуацій» [4]. Згідно з цими документами виділяються надзвичайні ситуації техногенного, природного, соціального та воєнного характеру.

З іншого боку, в Законах України «Про охорону навколишнього природного середовища» [5] та «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» [6] надається термін «надзвичайна екологічна ситуація», визначення та характеристика якої відсутні в «Класифікаційних ознаках надзвичайних ситуацій» [3] та в «Класифікаторі надзвичайних ситуацій» [4]. Відповідно, Кодекс цивільного захисту [2], «Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту» [7] та «Положення про єдину державну систему цивільного захисту» [8] не регламентують дії відповідних структур при виникненні надзвичайної екологічної ситуації, в тому числі й проведення первинних заходів. Також невизначеним в цих документах залишається питання запобігання надзвичайній екологічній ситуації.

В роботі Шараєвської [9] відмічається недосконалість запропонованого визначення надзвичайної екологічної ситуації в існуючих нормативних документах та неоднозначність в ототожненні термінів «надзвичайна екологічна ситуація» та «надзвичайна ситуація».

Вищезазначене підкреслює важливість детального дослідження проблематики державного управління надзвичайними екологічними ситуаціями на всіх рівнях.

Запропонований підхід до забезпечення державного управління екологічними надзвичайними ситуаціями визначає особливості взаємодії ДСНС, структурних підрозділів Мінприроди, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органами місцевого самоврядування на етапі первинних заходів. Проведено дослідження існуючої взаємодії між цими структурами. Відзначено, що оперативність прийняття обґрунтованих рішень щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації залежить від своєчасності надання інформації про стан довкілля від суб'єктів моніторингу навколишнього природного середовища. Окреслюються підходи до інформаційної взаємодії при проведенні моніторингу довкілля під час виникнення надзвичайної екологічної ситуації. Запропоновані необхідні прикладні складові, зокрема експрес-ідентифікація стану довкілля, для попередження та ідентифікації надзвичайних ситуацій різного характеру [10].

Висновки. Таким чином, сучасне законодавство потребує однозначного визначення місця надзвичайної екологічної ситуації в системі цивільного захисту України. В якості елемента вирішення цього питання надано структуру інформаційної взаємодії при проведенні моніторингу довкілля під час виникнення надзвичайної екологічної ситуації між ДСНС, структурними підрозділами Мінприроди, центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Запропоновано використання експрес-ідентифікації стану довкілля як складової своєчасного попередження та ідентифікації надзвичайних ситуацій.

Література:

1. Тищенко В.О. Сучасний стан державного управління у сфері цивільного захисту у країнах Євросоюзу. Економіка та держава. 2013. № 4. С. 94-97.
2. Кодекс цивільного захисту України (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
3. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.08.2018 р. № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#n14>.
4. Національний класифікатор ДК 019:2010 «Класифікатор надзвичайних ситуацій». [Чинний від 01.01.2011]. Київ, 2010. 19 с.
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

6. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р № 1908-III (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>.

7. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.07.2014 р. № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0853-14>.

8. «Положення про єдину державну систему цивільного захисту»: Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 9.01.2014 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#n10>.

9. Шараєвська Т. А. Поняття та юридичні ознаки надзвичайної екологічної ситуації. Унів. наук. зап. 2012. № 4. С. 282-287.

10. Loboichenko V., Strelec V. The natural waters and aqueous solutions express-identification as element of determination of possible emergency situation. *Water and Energy International*. 2018. Vol. 61/RNI, № 9. P. 43-51.

*Лобойченко В.М.,
Малько О.Д.*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Постановка проблеми. Згідно Закону України «Про Національну безпеку України» до напрямків державної політики у сферах національної безпеки і оборони відноситься забезпечення екологічної безпеки та захист навколишнього природного середовища від надзвичайних ситуацій [1]. При цьому велике значення має своєчасне реагування на можливі надзвичайні ситуації, пов'язані з загрозою довкіллю та життю й здоров'ю громадян. Разом з тим, в умовах постійно зростаючого антропогенного тиску, зумовленого аварією на ЧАЕС, зношеністю та застарілістю очисного технічного обладнання, військовими діями на сході держави, питання ефективного державного управління екологічною безпекою в сфері цивільного захисту врегульовано не повністю.

Виклад основного матеріалу. Серед загроз національній безпеці, що зазначені в рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», є незадовільний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту, системи моніторингу довкілля та надмірний антропогенний вплив і високий рівень техногенного навантаження на територію України [2].

Проблема небезпек природно-техногенної сфери посідає особливе місце серед загроз екологічній безпеці України. Запобігання надзвичайним ситуаціям природного та техногенного характеру та своєчасне реагування на них згідно з Кодексом цивільного захисту України є основною складовою функціонування єдиної системи цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій [3].

умовах глобалізаційних викликів.....	96
Кушлик Р. О. - Інноваційні підходи до реалізації національної політики енергомодернізації в контексті розв'язання екологічних проблем на сучасному етапі.....	98
Мартьянова Р.А. - Необхідність взаємодії органів державної міграційної служби України з органами міністерства соціальної політики України у сфері державної безпеки.....	100
Мірненко В.І., Тюрін В.В., Опенько П.В., Мартинюк О.В. - Нормативно-правові аспекти у сфері захисту від терористичних загроз з використанням безпілотних авіаційних комплексів.....	103
Нонік В.В. - Антикорупційні напрями реформування системи державного управління в Україні.....	106
Рубан А.В. - Аналіз загроз державній безпеці України.....	109
Степанов В. Ю. - Інформаційна безпека в сфері державної політики....	110
Торічний В.О. - Формування та реалізація єдиної державної політики у сфері інформаційної безпеки.....	112
Шведун В.О., Надьон О.В. - Підходи до державного регулювання кібербезпеки.....	113

Секція 3

Державна політика і управління в галузі попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій.....115

Алебрі Мохамед Абдулла - Сучасні тенденції державної політики щодо попередження надзвичайних ситуацій у водному господарстві України.....	115
Барило О.Г., Потеряйко С.П. - Удосконалення організаційного механізму державного управління у сфері цивільного захисту: практичний аспект.....	117
Безугла Ю.С., Мосолов В.В, Вінник С.С - Державна політика і управління в галузі попередження та ліквідації НС.....	120
Вовк Н.П., Кришталь Т.М. - Аналіз процесу комунікації в антикризовому управлінні.....	122
Волянський П.Б., Терент'єва А.В. - Застосування кризового менеджменту в умовах надзвичайних ситуацій.....	126
Воронов О. І. - Професіоналізація процесу прийняття управлінських рішень в сфері цивільного захисту.....	129
Гончарова Т.А., Козак М.С., Павлюк К.В. - Механізми державного управління у сфері цивільного захисту: зміст та практика використання.....	132
Йожиков А.Ю., Шведун В.О. - Необхідність вдосконалення процесів державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій.....	134
Лобойченко В.М., Ільїнський О.В. - Щодо проблематики державного управління надзвичайними екологічними ситуаціями.....	135
Лобойченко В.М., Малько О.Д. - Деякі аспекти державного управління екологічною безпекою у сфері цивільного захисту.....	138
Ляшевська О.І., Кофтун А.М., Тішаков О.О. - Державна політика щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх	

Наукове видання

**«Державне управління у сфері цивільного захисту:
наука, освіта, практика»**

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 травня 2019 року

Відповідальний – *С.М. Домбровська*

Національний університет цивільного захисту України
61023, м. Харків, вул. Чернишевська 94